

Иступање првог потпредседника Владе Србије, министра спољних послова и председавајућег ОЕБС-у Ивице Дачића на 66. заседању Извршног комитета Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице које се одржава у Женеви:

"Господине председавајући,
Господине високи комесару,
Уважене екселенције,
Даме и господо,

Овогодишње заседање Извршног комитета одвија се у специфичним околностима масовних мешовитих миграторних кретања. Велики број људи из Сирије, али и из других подручја на Блиском истоку у Азији и Африци, бежећи од бруталности оружаних конфликта и терористичких напада, тражи уточиште у другим државама, надајући се солидарности и заштити. Поред конфликта, тероризма и политичке нестабилности, сиромаштво и потрага за бољим животом је још један од кључних фактора масовног кретања људи са којим се суочавамо данас. Овај проблем није од јуче и сви смо свесни да неће бити брзо решен. Због тога је неопходно одлучно и одговорно деловање целе међународне заједнице на утврђивању краткорочних, али и дугорочних решења, како у погледу пружања хитне хуманитарне помоћи, тако и на сузбијању кључних узрока масовних миграција.

Србија се налази на једној од главних рута великог таласа миграната. Овај тренд постоји од 2009. године, а појачан је ове године, посебно у летњим месецима. Од почетка ове године до данас државну границу Србије прешло је преко 170.000 миграната, пет пута више у односу на 2014. годину. Чињеница да је укупно поднето око 600 захтева за азил, говори да жељена дестинација избеглица и миграната није Србија, већ државе чланице Европске уније.

Влада Републике Србије на свим нивоима показала је спремност да се, у границама својих могућности, суочи са ситуацијом великог прилива миграната и одговорно уради свој део посла. Чинимо све да мигрантима током боравка у Србији буде омогућен одговарајући прихват, помоћ у храни и лековима, привремени смештај, здравствена заштита, као и информација о процедури азила, уз пуно поштовање њихових људских права.

Препознајући потребу хитног и координисаног деловања, Влада Србије је 18. јуна ове године основала Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова, а почетком септембра усвојила План активности у случају повећаног прилива миграната и одлуку о отварању посебног наменског рачуна за прикупљање донација за мигранте.

Ниједна држава, па ни Србија, овако обиман терет не може да носи сама. За тако нешто имамо ограничене капацитете, како финанијске и људске, тако и смештајне. У сарадњи са Црвеним крстом Србије, међународним партнернима, пре свега УНХЦР-ом, и невладиним организацијама, Влада и грађани Републике Србије улажу огромне напоре да пруже адекватну помоћ мигрантима током боравка у Србији. Оно што је једнако важно је да улажемо ванредне напоре на појачаној контроли границе, спречавању криминалних активности кријумчара и трговаца људима који експлоатишу несрећу ових угрожених људи. Србија сматра да решење комплексног изазова са којим се тренутно суочавамо не може бити у парцијалним и локалним корацима као што су затварање граница, блокирање теретног саобраћаја и подизање ограда, већ у сарадњи држава, јединственом одговору целе Европске уније и ангажману целокупне међународне заједнице.

Желим овом приликом да захвалим господину Гутерешу што је препознао и јавно поздравио напоре које чини Србија, као и на текућим и планираним активностима УНХЦР-а у мојој земљи, у нашим заједничким напорима да на адекватан начин одговоримо на изазове у актуелној избегличкој кризи.

Господине председавајући,

То што је српски народ и сам у блиској прошлости био приморан на миграције и спасавање живота пред ратним дешавањима, чини да разумемо ситуацију у којој су се нашли људи из кризних подручја на Блиском истоку у Азији и Африци и чини нас осетљивим за њихове проблеме.

Морам да подсетим да Србија, нажалост, има велика и болна искуства са избеглицама и интерно расељеним лицима. У Србији и данас борави 44.000 лица у статусу избеглица из Хрватске и Босне и Херцеговине, о којима се бринемо већ две деценије, као и преко 200.000 интерно расељених лица, која су била приморана да напусте Косово и Метохију после 1999. године.

Дубоко сам уверен да изналажење трајних решења за проблем дуготрајног расељења мора ићи паралелно са решавањем актуелне избегличке кризе. Верујем да је наш заједнички став да људи у дуготрајном расељењу не смеју бити заборављени.

Искуство нас учи да не постоји једноставно, административно решење за избеглички проблем. Због тога Србија није прихватила препоруку УНХЦР-а из априла 2014. године о престанку статуса избеглица лицима избеглим из Хрватске у периоду од 1992. до 1995. године. Чињеница да се годину и по дана након објављивања препоруке, избеглице из Хрватске и даље суочавају са озбиљним препрекама у остваривању станарских права и пензија, по питању обнављања кућа, повраћаја пољопривредног земљишта, употребе писма, запошљавања у државним институцијама и сл, говори у прилог нашем ставу.

Додатно нас забрињавају појачани инциденти, дискриминација и говор мржње према припадницима српске мањине у Хрватској, укључујући повратнике. То за логичну последицу има да се велика већина избеглица из Хрватске опредељује за локалну интеграцију у Србији, јер им повратак, као вид трајног решења, суштински и није на располагању. Очекујемо да други шестомесечни извештај УНХЦР-а који смо очекивали у мају ове године, објективно прикаже ситуацију на терену и да буде достављен свим државама чланицама Извршног комитета.

Господине председавајући,

Србија придаје велики значај регионалном процесу за решавање проблема избеглица, укључујући њихове потребе и пуно поштовање права, као и пуној реализацији Регионалног стамбеног програма. Овај процес је важан како са аспекта решавања избегличког питања, тако и за процес помирења у региону.

Као председник националног Управног одбора Регионалног стамбеног програма желим да укажем да Србија континуирано, у сарадњи са УНХЦР-ом и ОЕБС-ом, спроводи процес избора корисника Програма. Овај процес, имајући у виду да је број расељених у Србији знатно већи од предвиђеног броја корисника Програма, представља осетљиво питање и захтева пажљиву селекцију. Желео бих да подсетим да финансирање Регионалног стамбеног програма није у потпуности обезбеђено и да нам тек предстоји заједничко прикупљање недостајућих средстава. Очекујемо да у сарадњи са државама партнерима, као и УНХЦР-ом, ЕУ, ОЕБС-ом, Развојном банком Савета Европе, државама донаторима, учинимо ванредне напоре како би овај Програм био у пуној мери имплементиран, без постављања рокова које државе кориснице не могу испунити. Желео бих посебно да захвалим партнерима без којих Програм не би био могућ, пре свега Европској унији, Сједињеним Америчким Државама, Швајцарској, Немачкој, Италији, Норвешкој, Турској, Луксембургу, Словачкој и другим донаторима.

Господине председавајући,

Морам да подсетим да се, након 16-годишњег присуства међународне заједнице на Косову и Метохији, у Покрајину, од преко 200.000 интерно расељених лица, вратило мање од 5%, од чега је тек половина остварила одржив повратак. Подсећам да је према резолуцији Савета безбедности 1244 стварање услова за сигуран и слободан повратак расељених један од главних задатака међународног присуства на КиМ. Препреке одрживом повратку на КиМ су, између осталог, лоша безбедносна и економска ситуација; недостатак ефикасне заштите права; немогућност повратка имовине и коришћења уништене и узурпиране имовине; отежан приступ јавним службама, немогућност употребе матерњег језика и сл. Очекујем да заједничким напорима, у сарадњи са УНХЦР и другим релевантним актерима, учинимо више на изналажењу правичних, трајних решења за ову популацију.

Комплексна ситуација у којој се тренутно налазимо, захтева несмањену пажњу, ефикасност и изнад свега солидарност свих релевантних актера, како у пружању хитне хуманитарне помоћи за избеглице и мигранте у актуелној кризи, тако и проналажењу

трајних решења за лица у дуготрајном расељењу. УНХЦР и други међународни партнери могу и убудуће рачунати на сарадњу Србије у остваривању овог циља.

Господине председавајући,

Дозволите да се сада обратим у функцији председавајућег Организацији за европску безбедност и сарадњу. Најпре желим да обавестим да ће сутра у Бечу, у контексту актуелне мигрантске кризе, узимајући у обзир вишедимензионални карактер миграција, бити одржан заједнички састанак сва три комитета ОЕБС – Безбедносног, Економско-еколошког и Комитета људске димензије.

На југу Кавказа, ОЕБС, УНХЦР и ЕУ у оквиру друге радне групе Женевских међународних разговора раде заједно на хуманитарним питањима, а посебно питањима која се односе на интерно расељена лица и избеглице.

Наше две организације такође деле знање и експертизу у циљу креирања смерница и докумената за подршку раду агенција и особља укљученог у заштиту избеглица. Контролна листа заштите је један такав пример. Њоме се утврђују основни принципи и праксе који леже у основи заједничког приступа решавању питања расељавања и заштите расељеног становништва. Видимо њену корисну примену на Западном Балкану као и у Централној Азији.

Наша сарадња са УНХЦР-ом је била нарочито важна у пружању одговора на кризу у и око Украјине. Наша Специјална посматрачка мисија удружила је снаге са УНХЦР-ом у Кијеву и на терену како би поделили информације и утврдили приоритетне области којима је потребно посветити пажњу. УНХЦР је активно укључен у обуку наших посматрача сензибилизујући их за питања заштите и сугеришући практичне начине за сакупљање релевантних информација у циљу садржајнијег и фокусиранијег извештавања о интерном расељавању. Ова сарадња се показала посебно драгоценом и ефикасном нашем особљу на терену, како би били оспособљени да подрже напоре за решавање потреба интерно расељених лица.

Даме и господо,

Принудно расељавање је посебно акутно у деловима Медитерана и погађа како државе учеснице ОЕБС-а, тако и Партнере за сарадњу ОЕБС-а. Медитеран је регион коме ОЕБС посвећује посебну пажњу од потписивања Завршног акта из Хелсинкија који је рано препознао да су безбедност у Европи и на Медитерану нераскидиво повезани. Скорашњи догађаји јасно показују да ћемо морати да повећамо ниво интеракције. Овогодишња Медитеранска конференција ОЕБС-а, која ће бити одржана 20-21. октобра у Јордану, ће правовремено понудити прилику да појачамо ангажовање, а миграције ће бити једна од главних тема дневног реда.

Међународно кретање људи је кључно питање које разматрају државе учеснице још од времена процеса КЕБС-а. Међутим, величина, састав и правац токова миграција у оквиру, из и према простору ОЕБС-а су значајно еволуирали на непредвидљиве начине од 1975. године. ОЕБС је реаговао на ову промену адекватним развојем наших механизма. Данас

смо веома активни на кључним фронтовима као што су заштита жртава трговине људима укључујући дуж рута миграција, подршка капацитетима управљања границом држава, али и на плану стварања адекватних услова у домаћим друштвима промовисањем толеранције и недискриминације који су кључна компонента сваке стратегије одрживе интеграције.

Системи азила и управљања миграцијама у многим деловима Европе су под великим притиском. То је посебно случај са земљама као што је моја које се налазе на западнобалканској рути ка Западној Европи. С обзиром да се приближава зима, несумњиво је да ћемо се суочити са ванредном ситуацијом у региону и хуманитарном кризом великих размера, ако сви релевантни актери на међународном, регионалном и локалном нивоу не пронађу боље координиран приступ и међусобно се не подрже на комплементаран и међусобно оснажујући начин.

У нашим унутрашњим разговорима о начинима како да ОЕБС пружи додатну вредност међународном одговору на текућу избегличку и миграциону кризу, настојимо да даље унапредимо сарадњу са УНХЦР-ом као битан елемент нашег ангажмана. У даљем напредовању можемо се ослонити на добро успостављене и ефикасне канале комуникације и наставити да надограђујемо наше веома позитивно заједничко оперативно искуство.

Хвала на пажњи."